

ČLANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE U EUROPSKOJ UNIJI I UTJECAJ NA TURIZAM

Ivanda, Marijan

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:403677>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-12**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ČLANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE U
EUROPSKOJ UNIJI I UTJECAJ NA TURIZAM**

Mentor:

Izv.prof. dr. sc. Vladimir Šimić

Student:

Marijan Ivanda

Split, rujan, 2019.

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
1.1. Problematika i cilj istraživanja	3
1.2. Struktura rada	3
2. EUROPSKA UNIJA.....	5
2.1. Povijest Europske unije.....	6
2.2. Ciljevi i vrijednosti Europske unije	7
2.2.1. Ciljevi.....	7
2.2.2. Vrijednosti.....	7
3. ČLANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE U EUROPSKOJ UNIJI	9
3.1. Kronologija pregovora o pristupanju Europskoj uniji.....	9
3.1.1. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.....	10
3.1.2. Podnošenje zahtjeva za članstvo u Europskoj uniji.....	11
3.1.3. Mišljenje.....	11
3.1.4. Pristupni pregovori s Europskom unijom.....	14
3.1.5. Ugovor o pristupanju.....	14
3.1.6. Članstvo u Europskoj uniji.....	16
3.2. Što Republici Hrvatskoj donosi članstvo u Europskoj uniji.....	17
4. UTJECAJ ČLANSTVA U EU NA RAZVOJ HRVATSKOG TURIZMA.....	19
4.1. Općenito o hrvatskom turizmu	19
4.2. Važnost članstva u Europskoj uniji za hrvatski turizam.....	20
4.3. Analiza turističkih pokazatelja Republike Hrvatske	22
4.4. Analiza dolazaka turista iz Europske unije	24
4.5. Analiza noćenja turista iz Europske unije	25
4.6. Analiza dolazaka turista po načinu dolaska.....	25
4.7. Glavni sektorski pokazatelji turizma.....	27
4.8. Zemlje Europe.....	29
4.9. Konkurentne prednosti Republike Hrvatske u turizmu	30
5. ZAKLJUČAK.....	32
LITERATURA	34
POPIS SLIKA I TABLICA.....	36
SAŽETAK.....	37
SUMMARY.....	38

1. UVOD

U ovom završnom radu obradit će se tema Članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji i utjecaj na turizam. Opisati će se kronologija Hrvatske do pristupanja Europskoj uniji i njen službeni status države članice Europske unije. Uz sve navedeno, opisat će se i utjecaj koje je članstvo u EU donijelo na razvoj turizma u Republici Hrvatskoj.

Članstvo u EU-u donijelo je državama članicama dugoročnu političku i demokratsku stabilnost, priliku za novi gospodarski rast i razvoj, viši standard i kvalitetniji socijalni ambijent. Sve te prednosti svakodnevno se reflektiraju i na Hrvatsku, naročito svjesni mjere u kojoj je dosadašnji proces pregovora već transformirao hrvatski pravni sustav, gospodarstvo kao i hrvatsko društvo. Stoga se s optimizmom može pratiti daljnji razvoj Republike Hrvatske u svakom segmentu razvoja. Hrvatska, kao članica EU-a sudjeluje u donošenju odluka na europskoj razini, zastupajući vlastite interese i ugrađujući ih u europske politike i ciljeve te aktivno pridonoseći razvitku i stabilnosti Europske unije.

1.1. Problematika i cilj istraživanja

Problematika koju će rad istraživati je članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji. Analizirat će se koje koristi RH ima od članstva u Europskoj uniji, koje je obveze dobila te utjecaj koji članstvo RH u Europskoj uniji ima na turizam.

Cilj završnog rada je analizirati utjecaj članstva u Europskoj uniji na Republiku Hrvatsku, uspoređujući čimbenike razvoja prije i nakon ulaska u uniju. Također, iskazat će se kako je članstvo utjecalo na turizam.

1.2. Struktura rada

Završni rad podijeljen je na pet poglavlja.

U prvom uvodnom poglavlju opisat će se kratak osvrt na temu rada koja će se elaborirati. Iznijet će se problematika i cilj istraživanja završnog rada i opisati struktura rada. U drugom poglavlju opisat će Europska unija, njeni ciljevi i vrijednosti. U nastavku će se elaborirati put koji je RH prošla do pristupanja Europskoj uniji i postajanja punopravnom članicom u 2013. godini. U trećem poglavlju opisat će se članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji. Opisat

će se kako je tekla kronologija pristupanja Europskoj uniji. U četvrtom poglavlju opisat će se utjecaj članstva u Europskoj uniji na razvoj hrvatskog turizma. Kroz tablice i slike analizirat će se turistički pokazatelji koji govore o prednostima koje je Hrvatska dobila ulaskom u Europsku uniju. Također, navest će se konkurentne prednosti RH u turizmu u odnosu na druge destinacije. U posljednjem, petom, poglavlju iznijet će se zaključak završnog rada, a zatim definirati korištena literatura te popis korištenih slika i tablica.

2. EUROPSKA UNIJA

„Europska unija (engl. *European Union* - EU) jedinstveno je gospodarsko i političko partnerstvo koje obuhvaća 28 europskih država. Nastala je nakon Drugoga svjetskog rata kako bi se potaknula gospodarska suradnja. Vodeća je ideja bila da zemlje koje međusobno trguju postanu gospodarski ovisne jedne o drugima i na taj način sklonije izbjegavanju sukoba. EU se temelji na vladavini prava. Svi njegovi postupci počivaju na ugovorima koje su prihvatile sve države članice¹. „

Druga definicija kaže „Europska unija (EU) je oblik nadnacionalne gospodarske i političke suradnje 28 europskih država koje su se slobodno udružile radi učvršćenja mira, promicanja demokratskih vrednota, blagostanja i dobrobiti svojih naroda, te gospodarskog i socijalnog napretka².“

„EU se sastoji od država članica — 28 zemalja koje pripadaju Uniji — i njihovih državljana. Jedinstveno obilježje EU-a jest da su sve te zemlje suverene, neovisne zemlje koje su dio svoje „suverenosti“ ujedinile da bi stekle moć i prednosti koje donosi veličina³.“

28 članica Europske unije danas su Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Njemačka, Danska, Irska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Grčka, Portugal, Španjolska, Austrija, Finska, Švedska, Cipar, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Slovačka, Slovenija, Bugarska, Rumunjska i Hrvatska.

EU je znatno napredovala od osnutka 1950. godine. Izgradila je jedinstveno tržište proizvoda i usluga koje se prostire na 28 država članica s više od 500 milijuna građana koji se mogu slobodno kretati i stanovati gdje žele. Stvorena je jedinstvena valuta, euro, koja je postala jedna od glavnih svjetskih valuta i koja jedinstveno tržište čini još učinkovitijim. Ona je i najveći davatelj programa razvojne i humanitarne pomoći u svijetu. To su samo neka od dosad ostvarenih postignuća. EU predvodi borbu protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica. Budući da planira i dalje rasti, pomaže susjednim zemljama da se pripreme za

¹ Europski parlament (2017): Glas građana u Europskoj uniji, [Internet], raspoloživo na <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/files/home-page/hr-ep-brochure.pdf>, [15.08.2019.]

² Sve što ste htjeli znati o Europskoj uniji, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/120112-svesto.pdf> [15.08.2019.]

³ Informacije o Europskoj uniji (2013) : Kako funkcionira Europska unija, Europska unija, [Internet], raspoloživo na http://publications.europa.eu/resource/celellar/d7031407-61e7-4797-99a7-e05369dab332.0023.02/DOC_1, [15.08.2019.]

članstvo u EU-u te gradi zajedničku vanjsku politiku koja će doprinijeti širenju europskih vrijednosti u svijetu. Uspjeh tih planova ovisi o sposobnosti donošenja učinkovitih i pravodobnih odluka te o njihovoj uspješnoj provedbi. Postupak donošenja odluka na razini EU-a obuhvaća različite institucije EU-a, posebno:

- Europski parlament, koji predstavlja građane EU-a i oni ga izravno biraju,
- Europsko vijeće, koje se sastoji od čelnika država ili vlada država članica EU-a,
- Vijeće Europske unije, koje predstavlja vlade država članica EU-a i
- Europska komisija, koja predstavlja interese EU-a u cjelini⁴.

2.1. Povijest Europske unije

Nakon Drugog svjetskog rata začeta je Europska unija, a sve je započelo poticanjem gospodarske suradnje. Javljalo se uvjerenje da će zemlje koje međusobno trguju postati gospodarski ovisne jedna o drugoj i na temelju toga izbjegavati daljnje sukobe. Tako je 1958. nastala Europska ekonomska zajednica (EEZ), u okviru koje je u početku pojačana gospodarska suradnja šest zemalja: Belgije, Njemačke, Francuske, Italije, Luksemburga i Nizozemske. Od tog trenutka Europskoj uniji pridružile su se još 22 članice i stvoreno je golemo jedinstveno tržište (*unutarnje tržište*) koje se kontinuirano razvija kako bi doseglo svoj puni potencijal. Ono što je započelo kao isključivo gospodarska unija razvilo se u organizaciju koja obuhvaća brojna područja politika, od klimatskih pitanja, zaštite okoliša i zdravlja do vanjskih poslova i sigurnosti te pravosuđa i migracija. To se odrazilo u promjeni imena iz Europske ekonomske zajednice (EEZ) u Europsku uniju (EU) 1993. godine.

U želji da postane najvažnijim svjetskim proizvođačem novostvorene vrijednosti, Europska Unija je često u svojoj praksi pribjegavala kršenju svojih temeljnih postulata, koji samo na prvi pogled izgledaju sporednima u odnosu na ovaj postavljeni cilj. Kako je u modernom i razvijenom zapadnom svijetu profit mjera uspjeha, ta se mjera pokazala ključnim čimbenikom usmjerivanja europskih politika. Tako se umjesto proklamiranoga europskog zajedništva počelo mjeriti čiji je veći financijski ulog u zajedništvo. Proširenje Europske Unije za deset novih članica u svibnju 2004. godine bio je veliki potez ne samo za zemlje koje su napustile komunistički blok i odlučile se iskušati u tržišnoj ekonomiji, nego i za samu

⁴ Informacije o Europskoj uniji (2013) : Kako funkcionira Europska unija, Europska unija, [Internet], raspoloživo na http://publications.europa.eu/resource/cellar/d7031407-61e7-4797-99a7-e05369dab332.0023.02/DOC_1, [15.08.2019.]

Uniju. Širenje zajedničkog tržišta omogućilo je plasman roba iz Europske Unije u zemlje koje su do vremena tranzicije bile uglavnom usmjerene na veliku rusku interesnu zonu⁵.

2.2. Ciljevi i vrijednosti Europske unije

2.2.1. Ciljevi

Europska unija u okviru svog programa i djelovanja ima određene ciljeve koje provodi i koji će se nastaviti provoditi dokle god postoji, a neki od ciljeva su:

- promicati mir, svoje vrijednosti i dobrobit svojih građana,
- zajamčiti slobodu, sigurnost i pravdu bez unutarnjih granica,
- održivi razvoj na temelju uravnoteženog gospodarskog rasta i stabilnosti cijena, visoko konkurentno tržišno gospodarstvo s punom zaposlenosti i društvenim napretkom te zaštita okoliša,
- boriti se protiv socijalne isključenosti i diskriminacije,
- promicati znanstveni i tehnološki napredak,
- pojačati ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju te solidarnost među državama članicama,
- poštovati bogatu kulturnu i jezičnu raznolikost i
- uspostaviti ekonomsku i monetarnu uniju čija je valuta euro⁶.

2.2.2. Vrijednosti

Države članice dijele vrijednosti EU-a u društvu u kojem vladaju uključivost, tolerancija, pravda, solidarnost i nediskriminacija. Te su vrijednosti sastavni dio europskog načina života:

- *Ljudsko dostojanstvo* je nepovredivo. Ono je u srži temeljnih prava te ga moramo poštovati i zaštititi.
- *Sloboda* kretanja pruža građanima pravo na slobodno kretanje i boravak unutar Unije. Individualne slobode kao što su poštovanje privatnog života te slobode mišljenja, vjeroispovijesti, okupljanja, izražavanja i informiranja zaštićene su Poveljom EU-a o temeljnim pravima.

⁵ Alteras Penda, J. (2005): Temeljne vrijednosti Europske unije – od utopije do stvarnosti, Politička misao, Zagreb, 42. Izdanje, br. 3., str. 157-172

⁶ Europska unija: Ciljevi i vrijednosti EU-a, [Internet], raspoloživo na https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_hr [15.08.2019.]

- *Demokracija:* Funkcioniranje EU-a temelji se na predstavničkoj demokraciji. Biti europski građanin podrazumijeva i uživanje političkih prava. Svaki odrasli građanin EU-a ima pravo kandidirati se i glasati na izborima za Europski parlament. Građani EU-a imaju pravo kandidirati se i glasati u svojoj zemlji boravišta ili u matičnoj zemlji.
- *Jednakost* se odnosi na jednaka prava svih građana pred zakonom. Načelo ravnopravnosti žena i muškaraca temelj je svih europskih politika i europske integracije. Ono se primjenjuje u svim područjima. Načelo jednake plaće za jednaki rad postalo je dijelom Ugovora 1957. Iako su i dalje prisutne nejednakosti, EU je postigao znatan napredak.
- *Vladavina prava:* Europska unija temelji se na vladavini prava. Sve što EU čini temelji se na ugovorima o kojima su dobrovoljno i demokratski odlučile sve države članice. Pravo i pravda temelje se na neovisnom pravosuđu. Države članice dale su konačnu nadležnost Sudu Europske unije, čije presude moraju poštovati svi.
- *Ljudska prava* zaštićena su Poveljom EU-a o temeljnim pravima. Ona uključuju pravo na slobodu od diskriminacije na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili seksualne orijentacije, pravo na zaštitu osobnih podataka i pravo na pristup pravosuđu⁷.

Ti su ciljevi i vrijednosti temelj EU-a te su sadržani u Ugovoru iz Lisabona i Povelji Europske unije o temeljnim pravima.

⁷ Europska unija: Ciljevi i vrijednosti EU-a, [Internet], raspoloživo na https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_hr [15.08.2019.]

3. ČLANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE U EUROPSKOJ UNIJI

„Članstvo u Europskoj uniji snažan je poticaj za daljnji politički i ekonomski razvoj Hrvatske, uz visoke standarde vladavine prava i kvalitetnije propise. Hrvatska s danom ulaska u EU postaje dio najvećega svjetskog gospodarstva. Donosi bolju poslovnu klimu, veća strana ulaganja, a time i mogućnost otvaranja novih radnih mjesta⁸.“

Europski fondovi pomoći će ravnomjernom razvoju hrvatskih regija, modernizaciji poljoprivrede i ribarstva, očuvanju okoliša, razvoju infrastrukture i kvalitetnijem obrazovanju. Također, nakon ulaska u Europsku uniju otvaraju se mogućnosti za jačanje hrvatskog turizma, zahvaljujući rastu turističkih pokazatelja i sve većem interesu turista iz Europske unije.

3.1. Kronologija pregovora o pristupanju Europskoj uniji

Od početka integracijskog procesa u Europi, tijekom kojeg je stvorena Europska unija u obliku u kojem postoji, svaka europska država ima pravo zatražiti da pristupi Europskoj uniji. Postavljeni su uvjeti i kriteriji, odnosno, *Kriteriji iz Kopenhagena*, koji zemlje kandidatkinje moraju ostvariti prije punopravnog članstva u EU, a to su:

- politički,
- gospodarski,
- pravni i
- administrativni⁹.

Politički kriterij odnosi se na stabilnost institucija koje osiguravaju demokraciju, vladavinu prava, poštivanje ljudskih prava i prava manjina i prihvaćanje političkih ciljeva Unije. Gospodarski se odnose postojanje djelotvornog tržišnoga gospodarstva te sposobnost tržišnih čimbenika da se nose s konkurentskim pritiscima i tržišnim zakonitostima unutar EU-a. Pravni na usvajanje cjelokupne pravne stečevine i administrativni, koji su posljednji postavljeni od strane EU, na prilagodbu odgovarajućih administrativnih struktura s ciljem osiguravanja uvjeta za postupnu i skladnu integraciju, kao što su:

- jačanje administrativne sposobnosti,

⁸ Sve što ste htjeli znati o Europskoj uniji, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/120112-svesto.pdf> [15.08.2019.]

⁹ Brigljević, K., Brčić, A., Leppee, P., Mošnja, I. (2012): Hrvatska na putu u Europsku uniju: od kandidature do članstva, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Zagreb, str. 6-7

- stvaranje učinkovitog sustava državne uprave s ciljem osiguravanja učinkovitog procesa usvajanja i
- provedbe pravne stečevine EU-a¹⁰.

Proces pridruživanja EU općenito je imao povoljan utjecaj na države kandidatkinje. Ispunjavanjem političkih kriterija za članstvo u EU države kandidatkinje dodatno su konsolidirale demokraciju te ojačale poštivanje ljudskih prava, prava manjina, vladavinu prava, itd¹¹.

3.1.1. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

„Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju posebna je vrsta sporazuma o pridruživanju koje je Europska unija ponudila državama obuhvaćenim Procesom stabilizacije i pridruživanja (engl. *Stabilisation and Association process*), među koje pripada i Hrvatska. *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju* državi potpisnici daje status pridruženog člana i potencijalnog kandidata za članstvo u EU¹².“

Hrvatski put prema punopravnom članstvu u Europskoj uniji započeo je u svibnju 2001. godine parafiranjem *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju*. Još prije toga, u svibnju 1999. Europska komisija predložila je stvaranje Procesu stabilizacije i pridruživanja za Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, Makedoniju i SR Jugoslaviju, a iste godine u lipnju usuglašen je *Pakt o stabilnosti*¹³.

Kao neki od najvažnijih uvjeta za sklapanje sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju postavljeni su suradnja s Haškim tribunalom, zaštita ljudskih i manjinskih prava, povratak prognanika i izbjeglica. Pregovori o *Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju* počeli su u studenom 2000. godine¹⁴.

¹⁰ Brigljević, K., Brnčić, A., Leppee, P., Mošnja, I. (2012): Hrvatska na putu u Europsku uniju: od kandidature do članstva, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Zagreb, str. 6-7

¹¹ Ibidem., str. 25

¹² Ibidem., str. 37

¹³ Hrvatska i Europska unija, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/pregovori/>, [17.08.2019.]

¹⁴ Šest godina članstva Hrvatske u Europskoj uniji (2019), [Internet], raspoloživo na <https://www.dulist.hr/sest-godina-clanstva-hrvatske-u-europskoj-uniji/590033/> [17.08.2019.]

15. veljače 2000. godine osnovana je *Zajednička konzultativna radna skupina RH-EU*, a u svibnju iste godine Europska komisija objavila je pozitivan Izvještaj o izvedivosti o početku pregovora za *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju*. Prekretnica je bila Zagrebački summit održan 24. studenog 2000. koji je označio početak pregovora između Hrvatske i Europske unije o zaključivanju *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju*. Hrvatski sabor ratificirao je Sporazum 5. prosinca 2001. godine, a Europski ga je parlament potvrdio 12. prosinca iste godine¹⁵.

Potpisivanjem *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju* Republika Hrvatska po prvi put stupa u ugovorne odnose s Europskom unijom. To je bio najvažniji formalni korak u procesu približavanja Republike Hrvatske Europskoj uniji prije podnošenja zahtjeva za punopravno članstvo, stjecanja statusa kandidata, pristupnih pregovora i potpisivanja *Ugovora o pristupanju* Europskoj uniji¹⁶.

3.1.2. Podnošenje zahtjeva za članstvo u Europskoj uniji

Krajem 2002. Hrvatski sabor usvojio je Rezoluciju o pristupanju Hrvatske EU, Vlada je u siječnju 2003. usvojila prvi Nacionalni program RH za pridruživanje Europskoj uniji, a tadašnji premijer Ivica Račan je 21. veljače 2003. u Ateni, predao službeni zahtjev Hrvatske za članstvo u EU¹⁷.

3.1.3. Mišljenje

Hrvatska je zahtjev za članstvo u Europskoj uniji podnijela 21. veljače 2003. godine, a u travnju iste godine Vijeće Europske unije dalo je mandat Europskoj komisiji da izradi mišljenje o zahtjevu Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji¹⁸. Mišljenje o zahtjevu za članstvo sadrži:

¹⁵ Hrvatska i Europska unija, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/pregovori/>, [17.08.2019.]

¹⁶ Brigljević, K., Brnčić, A., Leppee, P., Mošnja, I. (2012): Hrvatska na putu u Europsku uniju: od kandidature do članstva, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Zagreb, str. 35

¹⁷ Šest godina članstva Hrvatske u Europskoj uniji (2019), [Internet], raspoloživo na <https://www.dulist.hr/sest-godina-clanstva-hrvatske-u-europskoj-uniji/590033/> [17.08.2019.]

¹⁸ Kako je izgledao put Republike Hrvatske ka punopravnom članstvu u Europskoj uniji ? , [Internet], raspoloživo na <https://uprava.gov.hr/kako-je-izgledao-put-republike-hrvatske-ka-punopravnom-clanstvu-u-europskoj-uniji/12417> [17.08.2019.]

- prikaz odnosa države podnositeljice zahtjeva i Europske unije (posebice onih ugovornih),
- analizu stanja u vezi s ispunjavanjem političkih uvjeta za članstvo,
- ocjenu stanja i mogućnosti glede ispunjavanja gospodarskih uvjeta,
- analizu sposobnosti prihvaćanja obveza koje proizlaze iz članstva (prihvaćanje pravne stečevine EU-a) i
- opću ocjenu stanja i mogućnosti glede ispunjavanja uvjeta za članstvo i s tim povezanu preporuku o otvaranju pregovora o pristupanju Europskoj uniji¹⁹.

Europska komisija predala je Hrvatskoj, 10. srpnja 2003. godine upitnik s 4560 pitanja, a odgovore je Hrvatska uručila Europskoj komisiji tri mjeseca kasnije, 9. listopada 2003. Europska komisija donijela je pozitivno mišljenje (*avis*) o zahtjevu Republike Hrvatske za punopravnim članstvom u Europskoj uniji 20. travnja 2004. godine, a dva mjeseca kasnije 18. lipnja, Republika Hrvatska dobila status države kandidatkinje za članstvo u Europskoj uniji.

Status kandidatkinje za članstvo u Europskoj uniji Republika Hrvatska je dobila status službenog kandidata za punopravno članstvo u Europskoj uniji na zasjedanju Europskog vijeća u Bruxellesu 18. lipnja 2004. Statusom države kandidatkinje Republika Hrvatska je dobila:

- jasnu perspektivu članstva - Hrvatskoj je stjecanje statusa kandidata otvorilo jasnu perspektivu punopravnog članstva u Europskoj uniji,
- preuzimanje obveze provođenja svih reformi koje su nužne za ispunjavanje kriterija za članstvo i uspješno uključivanje u EU - samim potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Hrvatska se obvezala na provođenje reformi radi približavanja Europskoj uniji. Međutim, da bi postigla cilj spremnosti za članstvo Hrvatska još bržim tempom provodi potrebne reforme i
- sudjelovanje u programima pomoći Europske unije²⁰.

¹⁹ Brigljević, K., Brnčić, A., Leppee, P., Mošnja, I. (2012): Hrvatska na putu u Europsku uniju: od kandidature do članstva, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Zagreb, str. 9

²⁰ Kako je izgledao put Republike Hrvatske ka punopravnom članstvu u Europskoj uniji ? , [Internet], raspoloživo na <https://uprava.gov.hr/kako-je-izgledao-put-republike-hrvatske-ka-punopravnom-clanstvu-u-europskoj-uniji/12417> [17.08.2019.]

Stjecanjem statusa kandidata Hrvatskoj su se otvorili pretprijetni programi Europske unije kroz koje se državama kandidatkinjama za članstvo stavljaju na raspolaganje financijska i tehnička sredstva za provedbu potrebnih pravnih, gospodarskih i institucionalnih reformi na putu njihova pristupanja Uniji. Tako je od godine 2005. Hrvatska korisnica programa Phare, ISPA i SAPARD iz kojih joj je u proračunskom razdoblju 2005.-2006. dodijeljeno ukupno 252 milijuna €²¹. Bitno je napomenuti da financijska potpora EU Republici Hrvatskoj započela je još tijekom ratnog razdoblja početkom 90tih 20tog stoljeća kroz razne programe pomoći kao što je prikazano u tablici 1.

Tablica 1: Pomoć EU-a Hrvatskoj, 1991. - 2000. (u milijunima eura)

	1991 - 1995	1996	1997	1998	1999	2000	Ukupno
Humanitarna pomoć (ECHO)	243.2	21.15	14.5	6.95	8.0	-	293.8
Povratak izbjeglica (OBNOVA)	-	7.02	8.59	14.0	13.8	10.0	53.21
Demokracija, ljudska prava i medij (nacionalni programi)	0.77	1.74	6.59	5.5	-	0.96	15.56
Demokracija, ljudska prava i medij (regionalni programi)	0.2	-	0.2	0.3	6.44	-	7.14
Carina					1.0		1.0
Tempus					0.1	1.5	1.6
Okolina (LIFE)	0.7			0.76			1.46
Izgradnja institucija (OBNOVA)						3.0	3.0
Sudstvo					0.6		0.6
SMEs (OBNOVA)						2.34	2.34
Mala poslovna scena					0.4		0.4
Ukupno	244.87	29.91	29.88	28.51	30.64	17.8	381.61

Izvor: Rančić, N., Pilipović, O. (2015): Sustav financiranja Europske Unije i njegov utjecaj na gospodarski razvoj Hrvatske, *Pravnik*, 48 (1), str. 40

²¹ Brigljević, K., Brnčić, A., Leppe, P., Mošnja, I. (2012): Hrvatska na putu u Europsku uniju: od kandidature do članstva, *Ministarstvo vanjskih i europskih poslova*, Zagreb, str. 47

3.1.4. Pristupni pregovori s Europskom unijom

Pristupni pregovori između Republike Hrvatske i Europske unije otvoreni su 3. listopada 2005. godine, nakon čega je započeo postupak analitičkog pregleda usklađenosti Hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije (eng. *screening*). Prva Međuvladina konferencija na razini zamjenika voditelja izaslanstava/glavnih pregovarača, na kojoj su usuglašena načela i proceduralni aranžmani za vođenje pristupnih pregovora te je razmotren inicijalni radni program temeljen na programu *screening-a* pojedinih poglavlja pregovora, održana je 28. listopada 2005. godine²².

Pregovore su vodili na strani Europske unije predstavnici Europske komisije, a na hrvatskoj strani kako slijedi:

- državno izaslanstvo Republike Hrvatske za pregovore o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji na čelu s ministrom vanjskih poslova i europskih integracija,
- pregovaračka skupina za vođenje pregovora na čelu s glavnim pregovaračem,
- vlada Republike Hrvatske u travnju 2005. donijela je Odluku o uspostavljanju strukture za pregovore koja, osim navedenih tijela, uključuje još i Koordinaciju za pregovore, radne skupine za pripremu pregovora po pojedinim poglavljima pregovora – pravne stečevine EU, Ured glavnog pregovarača i Tajništvo Pregovaračke skupine i
- dodatno, u proces pregovaranja bio je uključen i Hrvatski sabor²³.

Održano je sveukupno trinaest sastanaka Međuvladine konferencije o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji na ministarskoj razini, a pregovori su formalno okončani 30. lipnja 2011. godine zatvaranjem svih 35 pregovaračkih poglavlja²⁴.

3.1.5. Ugovor o pristupanju

„*Ugovor o pristupanju* je bilateralni međunarodni ugovor između država članica Europske unije s jedne strane i Republike Hrvatske s druge strane²⁵.“

²² Hrvatska i Europska unija, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/pregovori/>, [17.08.2019.]

²³ Ibidem.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Kako je izgledao put Republike Hrvatske ka punopravnom članstvu u Europskoj uniji ? , [Internet], raspoloživo na <https://uprava.gov.hr/kako-je-izgledao-put-republike-hrvatske-ka-punopravnom-clanstvu-u-europskoj-uniji/12417> [17.08.2019.]

Ugovor o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji međunarodni je ugovor između država članica Europske unije i Republike Hrvatske čije je sklapanje i stupanje na snagu pravna pretpostavka za ostvarivanje članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji i Europskoj zajednici za atomsku energiju. *Ugovorom o pristupanju* utvrđuje se da Republika Hrvatska, po njegovom stupanju na snagu, postaje stranka *Ugovora o Europskoj uniji*, *Ugovora o funkcioniranju Europske unije* i *Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju*, kako su izmijenjeni i dopunjeni te se utvrđuju uvjeti za primanje u članstvo Republike Hrvatske i prilagodbe izvornih ugovora koje su potrebne radi tog primanja u članstvo²⁶.

Tekst *Ugovora o pristupanju* sastoji se od osnovnog teksta, koji ima četiri članka, te teksta Akta o uvjetima pristupanja Republike Hrvatske i prilagodbama *Ugovora o Europskoj uniji*, *Ugovora o funkcioniranju Europske unije* i *Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju*, s priložima i njihovim dodacima. *Akt o pristupanju* sukladno rezultatima pregovora utvrđuje uvjete pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji te s time u vezi sadrži potrebne prilagodbe izvornih ugovora i relevantnog sekundarnog zakonodavstva Europske unije. Prigodom potpisivanja *Ugovora o pristupanju* Republika Hrvatska i države članice Europske unije potpisat će i *Završni akt*, koji je politički i zaključni dokument Međuvladine konferencije o pristupanju. U Završnom aktu naznačuju se tekstovi koji su sastavljeni i usvojeni na Međuvladinoj konferenciji (*Ugovor o pristupanju* i *Akt o pristupanju*), upućuje se na tekstove koji se prilažu Aktu o pristupanju, te se primaju na znanje dane izjave povezane s provedbom *Ugovora o pristupanju*, kao i razmjena pisama između Europske unije i Hrvatske o postupku obavješćivanja i savjetovanja za donošenje određenih odluka i drugih mjera u razdoblju do datuma pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji²⁷.

Nakon postizanja dogovora između Europske unije i Hrvatske o tekstu nacрта *Ugovora o pristupanju* tekst je upućen u odgovarajući postupak u institucijama i državama članicama Europske unije te u Hrvatskoj, radi njegova potpisivanja od strane najviših dužnosnika država stranaka do kraja 2011. Po njegovu potpisivanju, Ugovor je upućen u postupak potvrđivanja

²⁶ Što donosi članstvo u Europskoj uniji (2011), Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Zagreb, [Internet], raspoloživo na https://www.pszupanija.hr/images/stories/Sto_donosi_clanstvo_EU-za_web.pdf [17.08.2019.]

²⁷ Ibidem.

(ratifikacije) sukladno ustavnim odredbama svake od država potpisnica. Hrvatska se od trenutka potpisivanja *Ugovora o pristupanju* smatrala državom pristupnicom te je započela sudjelovati u radu tijela Vijeća Europske unije i Europskoga parlamenta kao aktivni promatrač. Da bi *Ugovor o pristupanju* stupio na snagu, trebale su ga potvrditi (ratificirati) parlamenti država članica i Hrvatske. Prije potvrđivanja Ugovora o pristupanju u Hrvatskome saboru, održan je referendum, i to u roku od 30 dana od dana donošenja odluke o udruživanju Hrvatskoga sabora²⁸.

Ugovor o pristupanju Republike Hrvatske u Europsku uniju potpisan je 9. prosinca 2011. godine u Bruxellesu²⁹. Datuma 22. siječnja 2012. oko dvije trećine od gotovo dva milijuna birača koji su se odazvali na referendum opredijelili su se za ulazak Hrvatske u EU. Ugovor je Hrvatski sabor ratificirao 9. ožujka. Nakon toga pojavila se faza ratifikacije hrvatskog pristupnog ugovora u parlamentima svih država članica EU. Gotovo sve zemlje su ratificirale ugovor, ali ne i Slovenija i to zbog Ljubljanske banke. No ubrzo je potpisan Memorandum o suglasnosti o rješavanju pitanja prenesene štednje Ljubljanske banke s čime je problem riješen. Krajem ožujka Europska je komisija objavila posljednje izvješće o monitoringu, u kojem je konstatirano da za njim više nema potrebe. Time je otvoren put ratifikaciji pristupnog ugovora u Danskoj i Njemačkoj. Ratifikacija u Njemačkoj bila je posljednja, obavljena je 16. svibnja³⁰. Referendum o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji održan je 22. siječnja 2012. godine i na njemu je 67% glasača glasalo ZA članstvo u Uniji.

3.1.6. Članstvo u Europskoj uniji

Stupanjem na snagu Ugovora o pristupanju, uobičajeno na konkretan datum pristupanja koji je za Hrvatsku određen kao 1. srpnja 2013., Republika Hrvatska postala je 28. članica Europske unije³¹.

²⁸ Kako je izgledao put Republike Hrvatske ka punopravnom članstvu u Europskoj uniji ? , [Internet], raspoloživo na <https://uprava.gov.hr/kako-je-izgledao-put-republike-hrvatske-ka-punopravnom-clanstvu-u-europskoj-uniji/12417> [17.08.2019.]

²⁹ Hrvatska i Europska unija, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/pregovori/>, [17.08.2019.]

³⁰ Šest godina članstva Hrvatske u Europskoj uniji (2019), [Internet], raspoloživo na <https://www.dulist.hr/sest-godina-clanstva-hrvatske-u-europskoj-uniji/590033/> [17.08.2019.]

³¹ Ibidem.

Republika Hrvatska je najmlađa članica Europske unije. Pristupila je EU u toku šestog proširenja, koje je znakovito po tome što je u Uniju tada pristupila jedino Hrvatska. Posljedica je to višegodišnjeg napornog i složenog pregovaranja, te dubokih promjena koje su povodom toga nastale ili su u toku nastajanja u biću Republike Hrvatske³².

Hrvatska spada u red siromašnijih država članica. Prema podacima Eurostata iz 2013. godine, prema BDP-u po glavi stanovnika, izraženog uz pomoć standarda kupovne moći iznad prosjeka EU-a pozicioniralo se 12 država. Apsolutni rekorder, prvak na ljestvici najbogatijih je Luksemburg s 264% od prosjeka BDP-a po stanovniku. Sljedeća najbogatija država je Nizozemska s 132% prema prosjeku EU-a. U kategoriju najbogatijih (bogatijih od prosjeka EU-a) još spadaju: Irska (130%) Austrija (129%) Švedska (126%), Danska (125%), Njemačka (123%), Belgija (120%), Finska (115%), Ujedinjeno Kraljevstvo (107%), Francuska (107%) i Italija (101%). Hrvatska se, po istom kriteriju nalazi pri dnu tablice, na 25. mjestu, s postotkom od svega 61% u odnosu na prosječnu vrijednost BDP-a po glavi stanovnika. Neposredno ispred Hrvatske plasirane su Poljska sa 66% i Mađarska sa 65% BDP-a *per capita* u odnosu na prosjek EU-a.

3.2. Što Republici Hrvatskoj donosi članstvo u Europskoj uniji

Članstvo u Europskoj uniji omogućuje mobilnost, odnosno mogućnost putovanja bez viza i putovnica. Za mlade, mobilnost znači jednostavniji pristup programima EU-a te mogućnost zapošljavanja u EU i bez posebnih radnih dozvola. Međutim, neke od članica su u prijelaznom razdoblju, a najdulje do 2020. godine zadržale obvezu izdavanja radnih dozvola za hrvatske državljane. To su: Austrija, Belgija, Cipar, Francuska, Grčka, Italija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Njemačka, Slovenija, Španjolska, Velika Britanija³³.

Hrvatski građani mogu izravno utjecati na politiku Europske unije, glasovanjem i kandidiranjem na izborima za Europski parlament, ali i putem Europske građanske inicijative, kroz koju najmanje jedan milijun građana iz najmanje 7 od 28 članica može pozvati Europsku komisiju da podnese zakonodavni prijedlog u područjima u kojima EU ima zakonodavnu nadležnost. Bolja je zaštita prava potrošača, jača je kontrola kvalitete proizvoda, posebno

³² Rančić, N., Pilipović, O. (2015): Sustav financiranja Europske Unije i njegov utjecaj na gospodarski razvoj Hrvatske, *Pravnik*, 48 (1), str. 42

³³ Hrvatska 28. članica Europske unije (2014), Ministarstvo vanjskih i unutarnjih poslova, Zagreb, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/files/file/publikacije/Hrvatska-28-clanica-Europske-unije.pdf> [18.08.2019.]

kada je riječ o kvaliteti i sigurnosti hrane, a veće su mogućnosti pristupa informacijama o robama i uslugama na tržištu³⁴.

Članstvo Hrvatske u EU donosi značajne pomake nabolje u području zaštite okoliša zbog podizanja standarda, ali i uvođenja suvremene infrastrukture u sustavima gospodarenja otpadom i vodama te zaštiti zraka. To znači smanjenje onečišćenja okoliša, uređen sustav gospodarenja otpadom, bolje gospodarenje vodama, zaštitu zraka i bioraznolikosti. Visoki troškovi izgradnje javne infrastrukture i drugih investicija u cilju ispunjavanja okolišnih standarda EU-a iznosit će u idućih desetak godina oko 10 milijardi eura, ali će značajni dio biti pokriven iz strukturnih i Kohezijskog fonda EU-a. Ulaskom u punopravno članstvo EU-a proširene su mogućnosti poslovanja poduzetnika na unutarnjem tržištu EU-a s više od pet stotina milijuna potrošača kao i na tržištima država s kojima EU ima sklopljene trgovinske sporazume. Također, kako je postala članica Europske Unije, Republika Hrvatska je postala korisnica sredstava iz europskih fondova. Za prvih šest mjeseci članstva Hrvatskoj je bilo na raspolaganju ukupno 800 milijuna eura, od čega je 449.40 milijuna eura namijenjeno za provedbu kohezijske politike. Ukupne alokacije, odnosno, predviđena sredstva za Hrvatsku dodijeljena iz europskih fondova za razdoblje financijske perspektive 2014.-2020. iznose nešto više od deset milijardi i dvjesto milijuna eura. To znači da će Hrvatskoj na raspolaganju biti preko milijardu eura godišnje, dok je u razdoblju prije članstva, kroz pretpristupne fondove EU-a, Hrvatskoj na raspolaganju bilo oko 100 milijuna eura godišnje. Istovremeno, godišnje uplate Hrvatske u europski proračun na razini su oko 500 milijuna eura godišnje³⁵.

³⁴ Ibidem.

³⁵ Hrvatska 28. članica Europske unije (2014), Ministarstvo vanjskih i unutarnjih poslova, Zagreb, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/files/file/publikacije/Hrvatska-28-clanica-Europske-unije.pdf> [18.08.2019.]

4. UTJECAJ ČLANSTVA U EU NA RAZVOJ HRVATSKOG TURIZMA

4.1. Općenito o hrvatskom turizmu

Hrvatski turizam je nakon uspostave državne samostalnosti prošao dvadesetogodišnji proces tranzicije bremenit svim problemima i proturječnostima gospodarskog i društvenog razvitka zemlje. Noseći teret naslijeđene i razmjerno neefikasne poslovne strukture, suočavajući se s posljedicama rata i s efektima različitih i često suboptimalnih modela privatizacije, hrvatski turizam je ipak pokazao svoju vitalnost zahvaljujući snazi i interesu inozemnog tržišta, atraktivnosti zemlje i, osobito, otpornosti turizma kao fenomena na povremene globalne poremećaje³⁶.

Hrvatski turizam je značajno ojačao u Hrvatskoj i podigao svoje poslovne rezultate, iako je mnogo problema pratilo Hrvatsku u proteklom razdoblju, osobito od 2000. godine, a u vrijeme globalne krize proteklih nekoliko godina pokazao visoku rezistentnost, koja je pokazana višim stopama rasta u odnosu na druge konkurentne zemlje mediterana.

Hrvatska se ulaskom u Europsku uniju počela suočavati s novim izazovima, ali i s novim poslovnim prilikama u turizmu. Hrvatska, kao turistička destinacija s visokim potencijalom, prepoznata je od strane Europske unije, pa je zadatak Republike Hrvatske maksimalno iskorištavanje svojih potencijala u interesu rasta vlastitog blagostanja, a koristeći vrijednosni sustav održivog razvoja i konkurentne strategije EU na području turizma.

Europa je najatraktivnija turistički receptivna regija svijeta, ali u isto vrijeme i najvažnija turistički emitivna regija svijeta. Dominantan tržišni položaj na globalnoj razini odraz je iznimno bogate resursne osnove, snažnog civilizacijskog napretka i razvoja tehničkih mogućnosti koje su omogućila masovna turistička kretanja, kako na intraregionalnoj, tako i na interregionalnoj osnovi³⁷. Kako je Hrvatska dio te turistički atraktivne regije, a čije ljepote poznaje cijeli svijet, nalazi se posljednjih godina u središtu turističkih događanja zbog atrakcija koje nudi kao i prirodnog prostora te kulturno-povijesne baštine.

³⁶ Narodne novine, (2013): Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 1119

³⁷ Kesar O., Pehar M. (2012): Utjecaj europskih integracija na trendove razvoja turizma u glavnim gradovima zemalja „Nove Europe“: Moguće refleksije na grad Zagreb, 6. izdanje, br. 3, str. 62

Hrvatska pripada zemljama koje privlače posjetitelje više odlikama svoga prirodnog prostora i bogatstvom kulturno-povijesne baštine nego kvalitetom, raspoloživošću i/ili raznovrsnošću novostvorenih turističkih atrakcija³⁸.

Među prirodnim atrakcijama najvažnije mjesto imaju more, razvedena obala te mnoštvo otoka, ali i brojne očuvane prirodne plaže, kao i zelenilo i šumovitost velikog dijela teritorija. Hrvatska se, s obzirom na svoju ukupnu površinu, ističe i izuzetno velikim brojem turistički atraktivnih zaštićenih prirodnih područja, a prema bioraznolikosti nalazi se u europskom vrhu. Osim prirodnih atrakcija vezanih uz more kao što su nacionalni parkovi Brijuni, Kornati i Mljet, Hrvatska ima i niz atrakcija povezanih s krškim fenomenima kao što su slapovi i sedrene barijere Plitvičkih jezera i rijeke Krke, stijene Velebita, spilje, ponori i druge krške atrakcije, te velik broj jedinstvenih nacionalnih parkova i parkova prirode na kontinentalnom području kao što su, među ostalim, Risnjak, Žumberak, Lonjsko polje, Papuk i Kopački rit.

Bogatstvo hrvatske kulturno-povijesne baštine također čini veliku snagu resursno-atraktivne osnove Hrvatske. O tomu svjedoči velik broj kulturnih dobara pod zaštitom UNESCO-a, kao što su povijesna jezgra Dubrovnika, Dioklecijanova palača u Splitu, Šibenska katedrala, povijesna jezgra grada Trogira, Eufrazijeva bazilika u Poreču i Starogradsko polje, ali i brojna druga vrijedna kulturna dobra kao što su Pulski amfiteatar, povijesna jezgra grada Hvara, stonske zidine te veći broj pojedinačnih građevinskih objekata u dobro očuvanim povijesnim cjelinama Zagreba i brojnih drugih hrvatskih gradova/mjesta³⁹.

4.2. Važnost članstva u Europskoj uniji za hrvatski turizam

„Većina zemalja članica Europske unije, pa tako i Republika Hrvatska, danas su u svijetu poznate turističke destinacije. Budući da je Europska unija najveća i najznačajnija regionalna ekonomska zajednica, ona ima bitan utjecaj na razvoj hrvatskog turizma. S druge strane, Republika Hrvatska kao turistički orijentirana zemlja s dugogodišnjom tradicijom bavljenja turizmom, značajni je partner Europskoj uniji i njezinim članicama. Turizam, kao složen

³⁸ Narodne novine, (2013): Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 1119

³⁹ Ibidem.

gospodarski sustav koji čini skup određenih komplementarnih djelatnosti, iznimno je značajan za razvoj nacionalnoga gospodarstva Republike Hrvatske⁴⁰.”

U skladu s tim, Republika Hrvatska više od svih ostalih članica Europske unije ovisi o turizmu. U prilog tome ide i to da je prihod od 17 % od turizma u ukupnom BDP-u. Osim toga, treba napomenuti da je taj prihod najveći u ukupnom BPD-u ukoliko ga se uspoređi s drugim zemljama članicama EU. U drugim zemljama koje su članice EU postotak ukupnog prihoda od turizma u BDP-u je 2,3 %. Na temelju ovih postotaka može se zaključiti koliko se puno Hrvatska oslanja na turizam i koliku ulogu igra to što je članica EU.

Ulaskom Republike Hrvatske u EU pojavile su se nove mogućnosti razvoja i širenja turizma u Hrvatskoj koje se razvijaju proporcionalno u skladu s rastom turističkog prometa, a koje moraju konkurirati drugim zemljama.

Republika Hrvatska se nakon ulaska u Europsku nastoji približiti i konkurirati turističkom djelovanju koje je prisutno u drugim zemljama Europe. Svojim prirodnim ljepotama, neizgrađenim prostorima, očuvanim okolišem, neurbaniziranim prostorima i naravno, sigurnošću širi i razvija svoje turističko djelovanje i ponudu. Stoga, navedene značajke predstavljaju osnovnu konkurentsku prednost u odnosu na druge zemlje. To uvelike pridonosi raznovrsnosti turističke ponude i osnova je za budući turistički razvoj. Kako bi razvoj hrvatskog turizma i dalje konkurirao u svijetu turizma, Hrvatska mora aktivno raditi na tome, a moguće korištenje potpora i fondova Europske unije može joj pomoći u tome.

„Da bi se postigao uspjeh na globalnom tržištu, usluge koje se nude moraju imati univerzalnu privlačnost, a razvoj proizvoda mora naglasiti prilagodljivost. S gledišta potrošača granice i državni teritorij postaju zastarjeli, a zamjenjuje ih univerzalna najnovijih i najvrjednijih proizvoda. Potrošači će pohrliti onima koji isporučuju sve što pruža udobnost, štedi vrijeme i smanjuje stres. Morat će se ulagati u vlastitu konkurentnost i modernizaciju zbog opasnosti zastarijevanja⁴¹.”

⁴⁰ Marić, K., Samardžić, B., Protrka, N. (2017): Analiza turističkih pokazatelja i sigurnost u turizmu Republike Hrvatske te mogućnosti jačanja konkurentnosti hrvatskog turizma nakon ulaska u Europsku uniju, *Obrazovanje za poduzetništvo*, 7. izdanje, Zagreb, str. 302

⁴¹ Vuković, I. (2006): *Suvremeni trendovi u razvoju turizma u Europskoj uniji i implikacije na Hrvatsku*, Tourism and Hospitality Management, 12. izdanje, Rijeka, str. 39

4.3. Analiza turističkih pokazatelja Republike Hrvatske

Ako se sagledaju dosadašnja ostvarenja turističkih rezultata u Republici Hrvatskoj, mogu se uočiti značajne promjene u indikatorima koji govore o uspješnosti hrvatskog turizma nakon 2013. godine, odnosno nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. Analizom broja dolazaka turista i broja noćenja uočena je važnost pristupa Europskoj uniji za hrvatski turizam⁴². U tablici 2. može se uočiti porast broja noćenja u 2015. godini u odnosu na 2010. godinu.

Republika Hrvatska je, kao nova članica, zemlja s velikim turističkim mogućnostima kojoj je cilj približiti se turističkom djelovanju koje je prisutno u ostalim zemljama Europske unije. Zemlje članice imaju veliku prednost u svijesti turista kod odabira destinacije za njihov odmor, shodno čemu pet najvećih emitivnih tržišta hrvatskog turizma predstavljaju Njemačka, Italija, Slovenija, Austrija i Češka⁴³.

Tablica 2: Osnovni pokazatelji razvoja turizma od 1995. - 2015.

	1995.	2000.	2005.	2010.	2015.
Broj postelja (u 000)	609	710	909	910	1.029
Broj turista (u 000)	2.438	7.136	9.995	10.604	14.343
Broj noćenja (u 000)	12.885	39.183	51.421	56.416	71.605
Prosječni broj noćenja po postelji	21	55	57	62	70
Prosječni broj noćenja po dolasku turista	5,3	5,5	5,1	5,3	5

Izvor: Gulić, S. (2018): Turizam u brojkama 2017., Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, str. 12

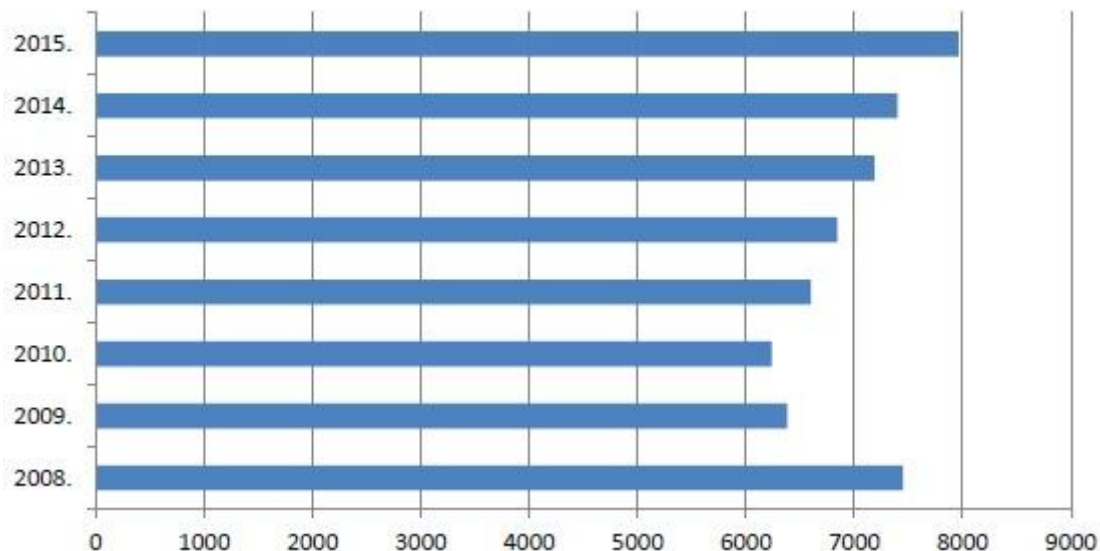
Iz tablice 2. može se uočiti porast broja noćenja kao i broja turista i prosječnog broja noćenja po postelji u razmaku od 5 godina. Može se zaključiti da je nakon pristupanja Europskoj uniji, Hrvatska zaista iskusila rast turističkog prometa, koji je najznačajniji upravo u tom periodu između 2010. – 2015. Na slici 1. prikazani su prihodi od turizma iz čega je vidljivo da 2008. godine Republika Hrvatska bilježi visoke prihode od turizma, koji su ponovo dostignuti tek u 2015. godini. Razlog pada prihoda u godinama nakon 2008. je početak svjetske ekonomske krize, što je uzrokovalo veliki pad segmenta poslovnih

⁴² Marić, K., Samardžić, B., Protrka, N. (2017): Analiza turističkih pokazatelja i sigurnost u turizmu Republike Hrvatske te mogućnosti jačanja konkurentnosti hrvatskog turizma nakon ulaska u Europsku uniju, Obrazovanje za poduzetništvo, 7. izdanje, Zagreb, str. 303

⁴³ Ibidem.

putovanja, koji se prepolovio u odnosu na 2008. godinu. Ipak, u idućim godinama turističko tržište blago se oporavilo.

Prihodi od turizma (mil. EUR)

Slika 1: Prihodi od turizma u Hrvatskoj od 2008. - 2015.

Izvor: Marić, K., Samardžić, B., Protrka, N. (2017): Analiza turističkih pokazatelja i sigurnost u turizmu Republike Hrvatske te mogućnosti jačanja konkurentnosti hrvatskog turizma nakon ulaska u Europsku uniju, Obrazovanje za poduzetništvo, 7. izdanje, Zagreb, str. 305

Kako je porasla potražnja, tako se i ponuda morala proširiti o čemu svjedoče podaci iz tablice 3. gdje se može vidjeti porast smještajnih kapaciteta u 2015. godini u odnosu na prijašnje.

Tablica 3: Smještajni kapaciteti po vrstama objekata 1995. - 2015.

	1995.	2000.	2005.	2010.	2015.
Hoteli i aparthoteli	138.535	126.656	115.776	122.879	135.322
Privatne sobe	125.370	273.833	400.454	428.464	575.428
Odmarališta za djecu/hosteli	3.321	6.192	4.667	5.934	11.692

Izvor: Gulić, S. (2018): Turizam u brojkama 2017., Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, str. 14

Proporcionalnu porastu broja hotela, raste i kvaliteta i sadržaj hotela. Na slici 2. vidi se porast u razmaku od dvije godine 2016. – 2017. u kvaliteti pristupnih hotela. Tako su npr. hoteli s 5 zvjezdica u odnosu na 2016. godinu, u 2017. porasli za 1%, a hoteli s 4 zvjezdice za 3%.

Slika 2: Struktura hotela po kategorijama za 2016. - 2017.

Izvor: Gulić, S. (2018): Turizam u brojkama 2017., Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, str. 16

4.4. Analiza dolazaka turista iz Europske unije

U tablici 4. analiziran je broj dolazaka turista u razdoblju od 2008. do 2015. godine. Analizirane su zemlje Europske unije čiji građani ostvaruju najveći broj dolazaka u Republiku Hrvatsku. Iz tablice 4. evidentno je da je broj dolazaka njemačkih turista najveći

Tablica 4: Dolasci turista u Republiku Hrvatsku u razdoblju od 2008. - 2015.

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Njemačka	1.546	1.580	1.525	1.661	1.853	1.933	1.989	2.124
Italija	1.168	1.200	1.018	1.150	1.050	1.017	1.061	1.111
Slovenija	1.043	1.013	1.017	1.100	1.055	1.067	1.102	1.192
Austrija	814	882	810	892	946	968	1.019	1.120
Češka	623	807	606	638	647	652	661	696

Izvor: Marić, K., Samardžić, B., Protrka, N. (2017): Analiza turističkih pokazatelja i sigurnost u turizmu Republike Hrvatske te mogućnosti jačanja konkurentnosti hrvatskog turizma nakon ulaska u Europsku uniju, Obrazovanje za poduzetništvo, 7. izdanje, Zagreb, str. 306

Kako je vidljivo u tablici 4., najveći broj dolazaka, kao što je spomenuto ranije, ostvarili su turisti iz Njemačke. Broj turista varira od milijun i pol do dva milijuna, analizirajući razdoblje od 2008. do 2015. godine. Ne samo od ulaska u EU 2013. već i godinama prije broj njemačkih turista je u stalnom rastu, a isto vrijedi i za preostale promatrane države. Manji broj dolazaka ostvarili su turisti iz Italije i Slovenije, a nakon njih slijede turisti iz Austrija i Češka, čiji broj uglavnom ne prelazi milijun. Stoga, može se zaključiti da turistički promet bilježi lagani trend rasta. Uz navedeno, bitno je napomenuti da se najveći broj dolazaka zabilježi u ljetnim mjesecima – srpnju i kolovozu (preko 50 %).

4.5. Analiza noćenja turista iz Europske unije

Republika Hrvatska je već godinama prihvaćena kao vrijedno turističko odredište na europskom kontinentu, a ulaskom u Europsku uniju samo je potvrdila svoj status kvalitetnog turističkog odredišta. Slijedom toga, ukupan broj noćenja turista u RH kontinuirano raste o čemu svjedoči prikazana analiza u tablici 5. Na temelju rezultata dobivenih iz tablice može se utvrditi značaj ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Tablica 5: Noćenja turista u Republici Hrvatskoj iz top pet zemalja za razdoblje od 2008. - 2015. (u 000)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Njemačka	10.983	11.451	11.476	12.487	13.947	14.436	14.749	15.770
Italija	5.069	5.135	4.732	4.995	4.535	4.397	4.466	4.800
Slovenija	5.802	6.635	5.885	6.389	6.239	6.159	6.236	6.678
Austrija	4.165	4.515	4.420	4.836	5.104	5.208	5.404	5.902
Češka	4.122	4.020	4.170	4.389	4.519	4.539	4.600	4.812

Izvor: Marić, K., Samardžić, B., Protrka, N. (2017): Analiza turističkih pokazatelja i sigurnost u turizmu Republike Hrvatske te mogućnosti jačanja konkurentnosti hrvatskog turizma nakon ulaska u Europsku uniju, *Obrazovanje za poduzetništvo*, 7. izdanje, Zagreb, str. 308

4.6. Analiza dolazaka turista po načinu dolaska

Značaj koji je Hrvatska ostvarila nakon ulaska u Europsku uniju, a koji se odrazio na turizam, prikazat će se i kroz dolaske turista po načinu dolaska, a razlikuje se:

- individualni i
- organizirani dolazak.

U tablici 6. prikazani su podaci po načinu dolaska za strane turiste. Iz priložene tablice može se zaključiti porast broja turista u periodu od godinu dana. Ako se promatra 2017. godina u prosjeku gotovo 20% više stranih turista individualno je došlo u Hrvatsku u odnosu na 2016. godinu, a 5% više organizirano.

Tablica 6: Dolasci turista po načinu dolaska (u 000)

	Individualno		Organizirano		Ukupno	
	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Domaći	1.147	1.249	602	589	1.749	1.838
Strani	8.282	9.823	5.432	5.770	13.714	15.593
Ukupno	9.429	11.072	6.034	6.359	15.463	17.431

Izvor: Gulić, S. (2018): Turizam u brojkama 2017., Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, str. 19

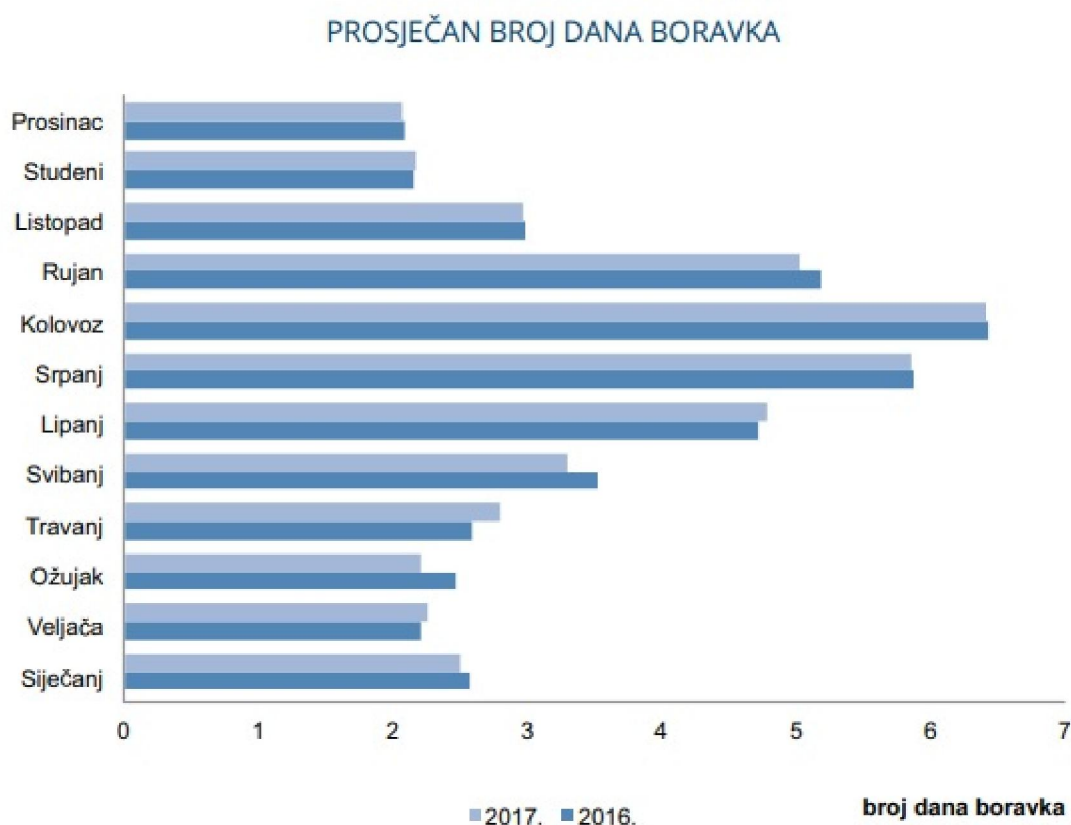
U tablici 7. prikazana su noćenja turista po načinu dolaska u razmaku od godinu dana, a razmatranja u tablici 7. odnose se kao i u prijašnjoj tablici za 2016. – 2017. godinu. Podaci iz tablice 7. idu u prilog pozitivnom trendu rasta turista iz godine u godinu. Također, potrebno je spomenuti da turisti najčešće dolaze i prenoće u ljetnim mjesecima, a to su srpanj i kolovoz koji bilježe najbolje rezultate, zatim lipanj, rujanj i svibanj.

Tablica 7: Noćenja turista po načinu dolaska (u 000)

	Individualno		Organizirano		Ukupno	
	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Domaći	4.001	4.255	1.818	1.723	5.819	5.978
Strani	44.847	52.346	27.252	27.876	72.099	80.222
Ukupno	48.848	56.601	29.070	29.599	77.918	86.200

Izvor: Gulić, S. (2018): Turizam u brojkama 2017., Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, str. 19

U prilog tome ide i slika 3. na kojoj se vidi da je prosječan broj dana boravka najveći upravo za kolovoz i srpanj, a zatim redom rujanj, lipanj i svibanj. Također, treba se i napomenuti kako studeni, prosinac i veljača bilježe najslabije rezultate što se tiče boravka turista u Republici Hrvatskoj.

Slika 3: Prosječan broj dana boravka

Izvor: Gulić, S. (2018): Turizam u brojkama 2017., Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, str. 21

4.7. Glavni sektorski pokazatelji turizma

U tablici 8. prikazani su relevantni pokazatelji na temelju kojih se može pratiti porast turizma od 2012.- 2017. godine naročito ako se usporede prihodi iz 2012. koji su 6.8 milijardi eura i prihodi u 2017. koji su 9.5 milijardi eura. Također, i udio djelatnosti u BDP-u je u kontinuiranom rastu od 2012. pa do 2017. godine i to gotovo za 25%. Zamjetne su manje brojke prije ulaska u EU i nakon ulaska koje su dosta veće. Povećanje udjela sektora turizma u bruto domaćem proizvodu posljedica je snažnijeg rasta bruto dodane vrijednosti sektora turizma od rasta bruto dodane vrijednosti cjelokupnog gospodarstva.

Tablica 8: Glavni sektorski pokazatelji od 2012. - 2017.

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Broj noćenja (u milijunima)	62.7	64.8	66.5	71.6	78.0	86.2
Prihodi od turizma (u milijardama eura)	6.8	7.2	7.4	7.96	8.6	9.5
Udio djelatnosti u BDP-u (u %)	3.8	4.3	4.4	4.6	4.7	n.p.
Udio djelatnosti u izvozu (u %)	35.9	37.3	36.1	35.1	35.2	37.8
Udio noćenja u Istri (% noćenja)	34	30	29.4	29.3	29.6	29.5
Broj stalnih kreveta (u tisućama)	805.5	872.2	898.7	942.8	993.4	1.065.6

Izvor: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka.

Godišnji prosjek broja zaposlenih osoba u 2017. godini bio je 99.467. Stoga se može reći

da sektor turizma sudjeluje s visokih 7.2% u ukupnoj zaposlenosti hrvatskog gospodarstva. Također, prema analizi kretanja broja

zaposlenih u sektoru turizma od 2010. do 2017. može se vidjeti kontinuirani rast broja zaposlenih, slika 4. U 2017. godini sektor pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane zapošljava skoro 21% više radne snage nego u 2010. godini, dok je u odnosu na 2016. godinu zaposlenost povećana za 4.9%.

Slika 4: Zaposleni u pravnim osobama, obrtu i djelatnostima slobodnih profesija, djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, godišnji prosjek (u tisućama), 2010. – 2017

Izvor: Državni zavod za statistiku

Kao posljedica većeg povećanja dodane vrijednosti od povećanja zaposlenosti sektora, povećava se i produktivnost rada sektora. Tako je produktivnost rada sektora turizma u 2016. godini bila za 18,3 posto veća u odnosu na 2012. godinu, tablica 9. Također, verižni indeksi koji su 2012. bili 99,8, u 2016. godini su 105,1. Prema analizi produktivnosti rada u sektoru turizma prije i nakon ulaska u EU, uočljiv je porast produktivnosti rada, što ide u prilog velikom utjecaju koji je Hrvatska stekla nakon ulaska u EU.

Tablica 9: Produktivnost rada u sektoru turizma od 2012.-2016.

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Produktivnost rada, u tisućama kuna	147.3	156.5	162.7	165.8	174.2
Verižni indeksi produktivnosti rada	99.8	106.2	104.0	101.9	105.1

Izvor: Državni zavod za statistiku

4.8. Zemlje Europe

Vodeće turističke destinacije prema visini ostvarenih prihoda od međunarodnog turizma 2017. godine bile su SAD, Španjolska, Francuska i Tajland. Pet europskih zemalja nalazi se među vodećih deset turističkih receptivnih zemalja svijeta prema broju dolazaka stranih turista u 2017. godini. Vodeća europska država je Francuska s 86,9 milijuna dolazaka stranih turista, Španjolska s 81,8 milijuna, Italija s 58,3 milijuna, Ujedinjeno Kraljevstvo s 37,7 milijuna te Njemačka s 37,5 milijuna dolazaka stranih turista. Hrvatska u 2017. godini bilježi 15,6 milijuna dolazaka stranih turista te nalazi u top deset turističkih destinacija prema broju dolazaka stranih turista za 2017. godinu.

Tablica 10: Broj dolazaka stranih turista prema zemljama Europe, u milijunima, 2017.

Države Europe	Broj dolazaka stranih turista (u milijunima)
Francuska	86.9
Španjolska	81.8
Italija	58.3
Ujedinjeno Kraljevstvo	37.7
Turska	37.6
Njemačka	37.5
Grčka	27.2
Portugal	21.2
Hrvatska	15.6
Albanija	4.6
Cipar	3.7
Izrael	3.6
Slovenija	3.6
Andora	3.0
Srbija	1.5

Izvor: World Tourism Organization

Prema podacima Eurostata za 2017. godinu najpopularnija turistička destinacija za strane turiste bila je Španjolska s ostvarenih 305,9 milijuna noćenja stranih turista u turističkim smještajnim objektima, što čini 19,6 posto ukupnog broja noćenja nerezidenata u EU-28. Nakon Španjolske slijedi Ujedinjeno Kraljevstvo s 279,5 milijuna noćenja, zatim Italija sa 210,7 milijuna noćenja te Francuska sa 133,5 milijuna noćenja. Hrvatska se s ostvarenih 80,2 milijuna noćenja stranih turista (udio od 8,2 posto) u 2017. godini i dalje nalazi na vrlo dobrom osmom mjestu ljestvice EU zemalja⁴⁴.

4.9. Konkurentske prednosti Republike Hrvatske u turizmu

Europa je oduvijek bila turistički vrlo atraktivan kontinent, a zemlje članice Europske unije danas su najjače emitivne zemlje koje određuju suvremena turistička kretanja. Gotovo svi turisti svijeta posjećuju ili žele posjetiti razvijene zemlje s bogatom turističkom ponudom u Europskoj uniji. Članice Europske unije imaju veliku prednost kod pozicioniranja u svijesti

⁴⁴ Eurostat, [Internet], raspoloživo na <https://ec.europa.eu/eurostat/home>, [10.09.2019.]

turista i kreiranju imidža⁴⁵. Ostale se destinacije u zemljama nečlanicama prihvaćaju kao manje vrijedna odredišta. Hrvatska je zemlja je s velikim turističkim mogućnostima kojoj je cilj približiti se turističkom djelovanju koje postoji u drugim zemljama Europske unije, a koje konkuriraju s Hrvatskom. Članstvom u EU, Republika Hrvatska stekla je mogućnost samostalnog korištenja programa pomoći i pretpristupnih programa Europske unije, koji se danas nazivaju EU fondovi. Iskorištavanjem istih Republika Hrvatska može graditi turističku ponudu i pratiti trendove u drugim zemljama članicama EU. Republika Hrvatska ima veliki broj konkurentskih prednosti, ali kada se govori o turizmu, valja izdvojiti sljedeće prednosti:

- prirodne ljepote hrvatske obale i otoka,
- bogata kulturno-povijesna baština,
- bogatstvo flore i faune,
- turistički potencijali kontinentalnog dijela (termalni izvori, rijeke, skijališta, dvorci, zaštićena područja, nacionalni parkovi, parkovi prirode i dr.),
- zemljopisni položaj koji omogućuje dostupnost emitivnim tržištima,
- ekološki čisto prirodno okruženje i
- osobna sigurnost i u smještajnim objektima i u destinacijama.

⁴⁵ Marić, K., Samardžić, B., Protrka, N. (2017): Analiza turističkih pokazatelja i sigurnost u turizmu Republike Hrvatske te mogućnosti jačanja konkurentnosti hrvatskog turizma nakon ulaska u Europsku uniju, *Obrazovanje za poduzetništvo*, 7. izdanje, Zagreb, str. 312

5. ZAKLJUČAK

U ovom završnom radu pokazan je značaj koje je članstvo u Europskoj uniji donijelo Republici Hrvatskoj kao i kronologija događaja kroz koje je Hrvatska prošla kako bi postala punopravnom članicom Europske unije. Postajanjem članice Europske unije, Republika Hrvatska je obogatila i proširila vlastiti ali i doprinijela bogatstvu i raznolikosti europskog identiteta. Kao jedna od članica Europske unije, Hrvatska aktivno doprinosi u donošenju odluka na europskoj razini, zastupajući vlastite interese i ciljeve. Također, svojim angažmanom aktivno pridonosi razvitku i stabilnosti Europske unije.

Razvojem turizma u Republici Hrvatskoj, Hrvatska postaje prepoznatljiva turistička destinacija u svijetu. Svojim atrakcijama, ponudom, kulturnom, povijesnom i umjetničkom baštinom postala je poželjna destinacija. Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju donio je pozitivan utjecaj na turističke pokazatelje, a isto je dokazano povećanjem broja dolaska turista iz drugih zemalja kao i brojem noćenja. Također, pozitivan indikator su i prihodi ostvareni od turizma. Pozitivni rezultati i njihov rast u promatranom razdoblju značajno su utjecali na pokrivenost platne bilance Republike Hrvatske. Također, Republika Hrvatska više od svih ostalih članica Europske unije ovisi o turizmu. Dokaz toga je prihod od 17 % u ukupnom BDP-u. Članstvo u Europskoj uniji otvorilo je Republici Hrvatskoj nove mogućnosti daljnjeg širenja i razvoja hrvatskog turizma koje se razvijaju proporcionalno u skladu s rastom turističkog prometa, a koje moraju konkurirati drugim zemljama.

Broj turista od 2010. do 2015. godine povećan je gotovo za 40% kao i broj noćenja turista. To su najviše turisti iz Njemačke, Italije, Slovenije, Austrije i Češke, ali danas velik broj istih predstavljaju i Englezi, Amerikanci i zemlje Skandinavije ali ne u tolikoj mjeri. Osim toga, prihodi od turizma od 2013. godina pa na dalje bilježe lagani trend rasta iz godine u godinu, što pokazuje važnost turizma za Hrvatsku. Veći je broj i smještajnih objekata poput hotela, privatnih soba i hostela. Također se povećala i kvaliteta smještajnih objekata što pokazuje povećan broj hotela s 5 zvjezdica kojih je u odnosu na 2016. više za 1%. Broj turista koji individualno dolaze u Hrvatsku godišnje naraste između 15-20%, a u organiziranim grupama godišnje dođe više oko 5%. Također, Hrvatska se nalazi u top deset destinacija u usporedbi s drugim zemljama mediteranske Europe prema broju dolazaka stranih turista. Francuska i Španjolska broje puno veći broj dolazaka u odnosu na dolaske u Republiku Hrvatsku u 2017. godini.

Hrvatsku kao turistička destinacija ima veliki broj konkurentskih prednosti u odnosu na druge konkurentne zemlje, a neke od prednosti su: prirodne ljepote jadranske obale i otoka, turistički potencijali kontinentalnog dijela (termalni izvori, rijeke, skijališta, dvorci, zaštićena područja, nacionalni parkovi, parkovi prirode i dr.), ekološki čisto prirodno okruženje, bogatstvo flore i faune, zemljopisni položaj Hrvatske koji omogućuje brzu dostupnost glavnim europskim emitivnim tržištima, osobna sigurnost i u smještajnim objektima i u destinacijama, bogata kulturno-povijesna baština i dr. Republika Hrvatska je već godinama prihvaćena kao vrijedno turističko odredište na europskom kontinentu, a ulaskom u Europsku uniju samo je potvrdila svoj status kvalitetnog turističkog odredišta.

LITERATURA

1. Alteras Penda, .I. (2005): Temeljne vrijednosti Europske unije – od utopije do stvarnosti, Politička misao, Zagreb, 42. Izdanje, br. 3., str. 157-172
2. Brigljević, K., Brnčić, A., Leppee, P., Mošnja, I. (2012): Hrvatska na putu u Europsku uniju: od kandidature do članstva, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Zagreb
3. Gulić, S. (2018): Turizam u brojkama 2017., Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, Zagreb
4. Hrvatska 28. članica Europske unije (2014), Ministarstvo vanjskih i unutarnjih poslova, Zagreb, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/files/file/publikacije/Hrvatska-28-clanica-Europske-unije.pdf> [18.08.2019.]
5. Kesar O., Pehar M. (2012): Utjecaj europskih integracija na trendove razvoja turizma u glavnim gradovima zemalja „Nove Europe“: Moguće refleksije na grad Zagreb, 6. izdanje, br. 3, str. 59-85
6. Marić, K., Samardžić, B., Protrka, N. (2017): Analiza turističkih pokazatelja i sigurnost u turizmu Republike Hrvatske te mogućnosti jačanja konkurentnosti hrvatskog turizma nakon ulaska u Europsku uniju, Obrazovanje za poduzetništvo, 7. izdanje, Zagreb, str. 301-318
7. Narodne novine, (2013): Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 1119
8. Rančić, N., Pilipović, O. (2015): Sustav financiranja Europske Unije i njegov utjecaj na gospodarski razvoj Hrvatske, Pravnika, 48 (1), str. 38-56
9. Što donosi članstvo u Europskoj uniji (2011), Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Zagreb, [Internet], raspoloživo na https://www.pszupanija.hr/images/stories/Sto_donosi_clanstvo_EU-za_web.pdf [17.08.2019.]
10. Vuković, I. (2006): Suvremeni trendovi u razvoju turizma u Europskoj uniji i implikacije na Hrvatsku, Tourism and Hospitality Management, 12. izdanje, Rijeka, str. 35-55
11. VisidAdriatic: Nautički turizam, [Internet], raspoloživo na <https://www.visitadriatic.eu/dozivate-hrvatsku/nauticki-turizam/> [19.08.2019.]

12. Kako je izgledao put Republike Hrvatske ka punopravnom članstvu u Europskoj uniji ?, [Internet], raspoloživo na <https://uprava.gov.hr/kako-je-izgledao-put-republike-hrvatske-ka-punopravnom-clanstvu-u-europskoj-uniji/12417> [17.08.2019.]
13. Europski parlament (2017): Glas građana u Europskoj uniji, [Internet], raspoloživo na <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/files/home-page/hr-ep-brochure.pdf>, [15.08.2019.]
14. Sve što ste htjeli znati o Europskoj uniji, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/120112-svesto.pdf> [15.08.2019.]
15. Informacije o Europskoj uniji (2013): Kako funkcionira Europska unija, Europska unija, [Internet], raspoloživo na http://publications.europa.eu/resource/cellar/d7031407-61e7-4797-99a7-e05369dab332.0023.02/DOC_1, [15.08.2019.]
16. Europska unija: Od gospodarske do političke unije, [Internet], raspoloživo na https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_hr [15.08.2019.]
17. Europska unija: Ciljevi i vrijednosti EU-a, [Internet], raspoloživo na https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_hr [15.08.2019.]
18. Sve što ste htjeli znati o Europskoj uniji, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/120112-svesto.pdf> [15.08.2019.]
19. Hrvatska i Europska unija, [Internet], raspoloživo na <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/pregovori/>, [17.08.2019.]
20. Šest godina članstva Hrvatske u Europskoj uniji (2019), [Internet], raspoloživo na <https://www.dulist.hr/sest-godina-clanstva-hrvatske-u-europskoj-uniji/590033/> [17.08.2019.]
21. Eurostat, [Internet], raspoloživo na <https://ec.europa.eu/eurostat/home>, [10.09.2019.]

POPIS SLIKA I TABLICA

Popis slika:

Slika 1: Prihodi od turizma u Hrvatskoj od 2008. - 2015.	23
Slika 2: Struktura hotela po kategorijama za 2016. - 2017.	24
Slika 3: Prosječan broj dana boravka	27
Slika 4: Zaposleni u pravnim osobama, obrtu i djelatnostima slobodnih profesija, djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, godišnji prosjek (u tisućama), 2010. – 2017	28

Popis tablica:

Tablica 1: Pomoć EU-a Hrvatskoj, 1991. - 2000. (u milijunima eura)	13
Tablica 2: Osnovni pokazatelji razvoja turizma od 1995. - 2015.	22
Tablica 3: Smještajni kapaciteti po vrstama objekata 1995. - 2015.	23
Tablica 4: Dolasci turista u Republiku Hrvatsku u razdoblju od 2008. - 2015.	24
Tablica 5: Noćenja turista u Republici Hrvatskoj iz top pet zemalja za razdoblje od 2008. - 2015. (u 000)	25
Tablica 6: Dolasci turista po načinu dolaska (u 000)	26
Tablica 7: Noćenja turista po načinu dolaska (u 000)	26
Tablica 8: Glavni sektorski pokazatelji od 2012. - 2017.	28
Tablica 9: Produktivnost rada u sektoru turizma od 2012.-2016.	29
Tablica 10: Broj dolazaka stranih turista prema zemljama Europe, u milijunima, 2017.	30

SAŽETAK

Europska unija je nadnacionalna zajednica nastala kao rezultat procesa suradnje i integracije koji je započeo između 6 država članica. Danas, nakon više od 60 godina Europska unija broji 28 država članica, među kojima je i Republika Hrvatska.

Članstvo u EU-u donijelo je državama članicama dugoročnu političku i demokratsku stabilnost, priliku za novi gospodarski rast i razvoj, viši standard i kvalitetniji socijalni ambijent. Sve te prednosti svakodnevno se reflektiraju i na Hrvatsku. Članstvo u Europskoj uniji, koje se temelji na solidarnosti među državama članicama, ima sasvim jasne i konkretne prednosti za RH. Kao jedna od članica Europske unije, Republika Hrvatska ostvaruje izniman utjecaj na svakodnevni život građana u raznim područjima, kao što su gospodarstvo, poljoprivreda, promet, zaštita okoliša, obrazovanje, mogućnost putovanja i rada i dr. Također, omogućuje Hrvatskoj da u tim okvirima štiti i promiče vlastite ciljeve i interese.

U radu će se pokazati koje je prednosti članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji donijelo hrvatskom turizmu. Prilikom govora o hrvatskom turizmu, relevantno je spomenuti koliki utjecaj turizam ima na gospodarstvo zemlje, što se očituje preko turističkog prometa. Rast noćenja turista u Republici Hrvatskoj koji svake godine bilježi rast je jedan od relevantnih indikatora stanja hrvatskog turizma.

Ključne riječi: *Europska Unija, članstvo, Republika Hrvatska, ciljevi, interesi, prednosti*

SUMMARY

The European Union is a supranational community created as a result of a process of co-operation and integration initiated between 6 member States. Today, after more than 60 years, the European Union has 28 member States, including the Republic of Croatia.

EU membership has brought the Member States long-term political and democratic stability, an opportunity for new economic growth and development, a higher standard and a better social environment. All these advantages are also reflected daily in Croatia. EU membership, based on solidarity among Member States, has quite clear and concrete advantages for the Republic of Croatia. As one of the EU member states, the Republic of Croatia has an extraordinary influence on the everyday life of citizens in various fields, such as economy, agriculture, transport, environmental protection, education, travel and work opportunities, etc. It also enables Croatia to protect in these fields and promotes its own goals and interests.

This paper will show what advantages Croatia's membership in the European Union has brought to Croatian tourism. When talking about Croatian tourism, it is relevant to mention the impact tourism has on the economy of the country, as evidenced by tourism traffic. The growth of tourist overnight stays in the Republic of Croatia, which is growing every year, is one of the relevant indicators of the state of Croatian tourism.

Key words: *The European Union, membership, Republic of Croatia, goals, interest, advantages*